

Tájékoztató társadalmi véleményezés eredményéről

A Belügyminisztérium (BM) 2021. február 17-én a Belügyi Alapok partnerségi folyamatáról és a társadalmi véleményezéséről szóló útmutató előírásai szerint közzétette a Határigazgatási és Vízügyi Politikai Eszköz (HAVE) nemzeti programjának a helyzet- és szükségletelemzését, valamint az egyedi célkitűzések bemutatását tartalmazó összefoglalóját.

A dokumentummal kapcsolatban 14 visszajelzés érkezett, amelyek közül 6 tartalmaz érdemi észrevételt.

1.

Észrevétel

A kiemelt prioritású célok között javasolt szerepeltetni az alábbi kategóriákat:

- a kábítószeres határon átnyúló csempészetével,
- a nagyértékű lopott gépjárművek külföldre juttatásával, valamint
- a sugárzó anyagok csempészetével (terrorizmus) kapcsolatos intézkedések, tekintettel arra, hogy ilyen jellegű cselekmények a határátkelőhelyeken és a mélységi ellenőrzés során is előfordulhatnak, veszélyeztetettségi szintjük magas.

E három célkitűzés megvalósításához javasolt képzések megszervezése, illetve a feladatok ellátásához megfelelő technikai eszközök biztosítása.

A Humánigazgatási Szolgálat és a Gazdasági Igazgatóság egyetértve a Határrendészeti Szolgálat javaslataival kiemeli a határrendészeti szakterület nyelvképzési igényeket, illetve a kiemelt prioritású célok megvalósítása érdekében a technikai eszközök biztosításának szükségességét.

Válasz

A HAVE forrásaival alapvetően a személyek átléptetéséhez közvetlenül kapcsolódó intézkedések támogathatók, bár a korábbi pénzügyi eszközöknél nagyobb rugalmasságot biztosít a határellenőrzéshez szorosan kapcsolódó, az átléptetéskor végzett ellenőrzések tartalmába illeszkedő más területek fejlesztésére is.

Ugyanakkor támogatási területe a határátléptetéskor végzett, minden beutazási feltételre széleskörűen kiterjedő ellenőrzés tartalmánál szűkebb. Ennek megfelelően az észrevételben jelzett célok önálló prioritásként történő szerepeltetésére nincs mód, azonban az egyes kapcsolódó fejlesztések esetén projekt szinten kezelhetők hasonló szakmai igények. A pénzügyi eszköz profiljához a legközelebb a lopott gépjárművek kiszűrésének, valamint a terrorizmushoz kapcsolódó kockázatok kezelésének projektelemként történő támogatása állhat, míg a kifejezetten a szállított áruk ellenőrzésével vagy a határon átnyúló súlyos, szervezett bűnözéssel szembeni fellépésre más uniós források (a 2021-2027 időszakban megnyíló BBA vagy a Vámigazgatási Eszközök Alapja) szolgálnak.

2.

Észrevétel

A schengeni térségen belül a határellenőrzéshez kapcsolódóan az alábbi intézkedések javasoltak:

A schengeni területen belül jogszerűtlenül tartózkodó személyek felderítésének fejlesztésével és kiszűrésével kapcsolatban a mélységi ellenőrzéseket és a közvetlen államhatár közeli – esetenként a szomszédos állam rendvédelmi szerveinek a tagjaival közös hazai vagy külföldi területen végzett – járőrszolgálatot a belső határok mentén a határőrizettel összefüggő feladatokat – egyébként is széles tevékenységi kör mellett – a közrendvédelmi szolgálati ág munkatársai végzik.

A szakszerű és hatékony feladat ellátás céljából szükséges

- a szakterülethez kapcsolódó speciális képzések, továbbképzések, oktatások szervezése;
- a feladat nemzetközi jellege miatt az idegen nyelv ismerete (nemcsak a világnyelvek, hanem esetenként a szomszédos országok nemzeti nyelve) is;
- a mélységi ellenőrzési és a járőrszolgálati rendszer hatékony működtetése érdekében a hivatalos kapcsolatokon túl a szomszédos ország rendvédelmi szerveinek tagjaival való informális kapcsolat;
- az infrastrukturális és eszköz fejlesztés.

A schengeni határokon a határőrizettel összefüggően jelenleg semmilyen infrastruktúra nem áll rendelkezésre. Ha a határőrizet és ellenőrzés – akár ideiglenes jelleggel is – visszaállításra kerül (különösen, ha hosszabb ideig, mint most a pandémia kapcsán), akkor az infrastruktúra hiány már égető.

Erre lehetnének alkalmasak a speciálisan átalakított vagy épített, önellátó mobilházak, lakókocsik vagy lakóautók. Oda lehetne telepíteni, ahol éppen igény van rá.

A terepjáró képességgel rendelkező – esetenként speciális igénybevételre szánt, pl.: vízi mobilitási eszközök – beszerzése, illetve az informatikai támogatottság, valamint kommunikációs háttér fejlesztése elkerülhetetlen.

Az infrastrukturális fejlesztéseknél azonban nagyobb figyelmet kell, hogy kapjon a fenntartható fejlődés, az innováció és környezettudatosság koncepciója. Az eszközbeszerzéseknél előnyben kell részesíteni a környezetbarát, alacsony energiaigényű (pl.: hibrid vagy elektromos meghajtású) megoldásokat.

Válasz

A schengeni területen belül a jogszerűtlenül tartózkodó személyek kiszűrésére irányuló ellenőrzéseket (még ha a négy lépcsős beléptetés-ellenőrzési modell integráns részei és fontos kompenzációs intézkedések is) a HAVE a korábbi pénzügyi eszközöknél rugalmasabban, de mégis korlátok között tudja támogatni.

A mélységi ellenőrző állomány speciális képzése és célhoz kötötten a feladatra alkalmazott speciális eszköz- és járműparkjának fejlesztése szerepel a Nemzeti Program prioritásai között, ahogy a szomszédos tagállammal folytatott szorosabb együttműködés, közös akciók, értekezletek, tapasztalatcserék, helyzetértékelések stb. támogatása is. A hatékonyabb együttműködés érdekében a mélységi ellenőrzésre kijelölt és kikülönített állomány esetében releváns nyelvi képzés is – egy nagyobb projekt részeként – támogatható lehet.

Bár a HAVE forrásai a határellenőrzés belső határokon történő visszaállításának feltételeit nem tudják támogatni, a BM más, támogatható intézkedésekkel együtt keresi a megoldást a cserélhető jármű-

felépítményekbe integrált egyes eszközök és képességek magyarországi meghonosítására. A HAVE Fejlesztési Programját kidolgozó munkacsoport által megfogalmazott szakmai igények alapján jelenleg szakértők bevonásával elemezzük a kérdést.

3.

Észrevétel

Az infrastrukturális fejlesztések mellett a jogszerű utazás elősegítése és a szolgáltató jelleg erősítése jegyében előtérbe került a határátkelőhelyek infrastruktúrájának – a Schengeni Határellenőrzési Kódex (az EU 2016/399 európai parlamenti és tanácsi rendelete) előírásaival összhangban történő – újragondolása is, amelynek keretében fontos cél az átlépő utasok számára család- illetve gyermekbarát légkör kialakítása pl. pelenkázó helyiségek, játszósarkok, egyéb családbarát szolgáltatások kialakításával. Ehhez indikátorként „A kialakított családbarát határátkelőhelyek száma” mutatót javasolt megjelölni.

Válasz

A Nemzeti Program megalkotását megelőző, a HAVE Fejlesztési Programját kidolgozó szakmai munkacsoportba az EMMI is delegált szakértőt, akinek észrevételei nyomán a jelzett észrevételeket a BM a tervezésnél figyelembe is vette.

Tekintettel arra, hogy önmagában, önálló projektként a határátkelőhelyek „családbaráttá alakítása” nem támogatható a HAVE forrásaiból (a személyek határátléptetésével fennálló közvetett kapcsolata miatt), azonban a jövőbeli határátkelőhely fejlesztések részeként, eseti jelleggel kezelhetők a megfogalmazott szakmai igények, a BM figyelembe fogja a jelzett szempontrendszer érvényre jutását.

Bár a kérdés nem jelenik meg hangsúlyosan a Nemzeti Programban, a lényegesen bővebb szakmai tartalmú Fejlesztési Programban – az országképi elemekhez hasonlóan – egyértelműen a határátkelőhelyek korszerűsítési koncepciójának részét képezi.

4.

Észrevétel

- 1) A határellenőrzés javítása érdekében szükséges egy eszköz- és képzésfejlesztési program kidolgozása, amely képes támogatni az olyan, regionális szintű mélységi ellenőrzési rendszert, mint amilyen a K-E MRFK koordinálásával, 2021. január 15-től a Dunántúl teljes területét lefedő ún. „RAPTORS” rendszer. (Az elmúlt, 1 év tapasztalatai igazolták, hogy egyes rendőri szervek, mint például egy rendőr-főkapitányság önállóan nem képes fenntartani és működtetni egy hatékony, mélységi migrációs ellenőrzési rendszert, ez csak több szerv együttműködésével valósulhat meg. A szervek közötti együttműködés záloga a gyors, hatékony információcsere, a feladatok megosztása, a koordináció, de mindezeket meg kell, hogy előzze a közös felkészítés, a szakmai tudás fejlesztése, a „jó gyakorlatok” közreadása, a tapasztalatok megosztása, továbbá közös eljárásrend és módszertan kifejlesztése.)
- 2) Az eszközpark fejlesztése feladatcentrikusan kell, hogy történjen. Így pl. a mélységben, az autópályákon dolgozó egységeknek, modern, a rendőrszakmai követelményekhez igazodó speciális járművekre (pl. Skoda Octavia RS a cseh rendőrségnél erősített lökhárítókkal rendelkezik), mobil és telepíthető rendszámfelismerő rendszerekre (korszerű mobil informatikai háttérrel mellékelve),

további AFIS ujjnyomolvasó eszközök, valamint mobil üreg- és alvázvizsgáló eszközök beszerzésére merült fel igény (ez utóbbiak a tehergépjárművek ellenőrzéséhez). Tekintettel az egyre agresszívebben fellépő embercsempész elkövetőkre, állandó viseletre alkalmas, egyénre szabott lövedékálló mellények beszerzése szintén indokolt.

- 3) 3. A nagyteljesítményű gépjárművek vezetéséhez, folyamatos típusképzések tartása elengedhetetlen az állománynak. Műveleti és intézkedéstaktikai képzések szükségesek a gépjárművek megállítására az elfogott embercsempészekkel, valamint (sok esetben nagy létszámú, kiszámíthatatlan viselkedésű) illegális migránssal szembeni intézkedésekhez olyan szituációkban, amikor a nyelvi nehézségek már alapvetően gátat szabnak a hatékony kommunikáció hiányát szenvedő rendőri fellépésnek.
- 4) Az 1.3. pontban az ún. „hírszerzési kép fejlesztésére”, mint az önálló kockázatelemzésre épülő rendszer kialakítására javaslatként fogalmazzuk meg az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) által jelenleg is működtetett, „Illmigrinfó” rendszeren belül található „SharePoint” felület kialakítását. Ez a rendszer egyszerű felületen, a jogosultsági szinttől függően enged adatrögzítést, ahol a hazai és a schengeni tagállamok bünyügyi és rendészeti szervei közösen tudnának információkat cserélni, amely a bünyügyi és rendészeti munkát, így pl. a közös határmenti járőrszolgálatot is egyformán segítené.

Válasz

A Nemzeti Program tervezetének kialakítására a hazai és uniós fejlesztési igényeket egyaránt tartalmazó Fejlesztési Program, valamint az ahhoz kapcsolódó, előzetes igényeket és fejlesztési terveket tartalmazó, szakértői munkacsoport által kidolgozott cél-eszköz mátrix létrehozását követően került sor. A Nemzeti Program ugyan feltehetően a korábbi költségvetési ciklusoknál nagyobb rugalmasságot biztosít a négy lépcsős beléptetés-ellenőrzési modell integráns részét képező mélységi ellenőrzés támogathatóságára, azonban kompenzációs intézkedések e típusának támogatását korlátok közé is szorítja a más, általános rendőri feladatokkal történő átfedések okán. Ettől függetlenül a tervezés során a schengeni területen belül, a jogszerűtlenül tartózkodó személyek kiszűrésére irányuló ellenőrzések egyes elemeinek támogatását is figyelembe vettük, melyek egybeesnek az észrevételükben jelzett témakörökkel. Részleteiben:

Az 1. és 4. ponthoz kapcsolódóan a szakmai tapasztalat- és információcserét szolgáló kezdeményezések – különösen a más tagállam hatóságaival folytatott együttműködés – szerepelnek a Nemzeti Program támogatási prioritásai között. A megyei rendőrfőkapitányságok önállóan is pályázhat e területeken.

A 2. és 3. pontokhoz kapcsolódóan mind a mélységi ellenőrzés egyes speciális eszközigényeit (pl. speciális járművek, kutatóeszközök, mobil okmányolvasó és e-bélyegző vagy e-vízum ellenőrzési kapacitások, stb.), mind az ellenőrző állomány speciális felkészítési igényeit figyelembe vettük a tervezés során. Ennek részletei a szakterületi igényeket összesítő és képviselő, a kidolgozó munkacsoportba delegált szakértő (ORFK) által jelzett keretek között rögzítésre kerültek a Fejlesztési Programban, a Nemzeti Program tartalmi és terjedelmi korlátai azonban ezek taxatív felsorolására nem adnak lehetőséget.

Összességében a jelzett észrevételek egybeesnek a Nemzeti Program stratégiai céljaival és prioritásaival, azonban az átiratban szereplő operatív szintű észrevételek nem program, hanem projekt szinten kezelendők, amelyek támogatására a BM nyitott.

5.

Észrevétel

Nagy szükség lenne a rendőri állomány idegen nyelvi ismereteinek fejlesztésére, idegen nyelvi tanfolyamok szervezésére.

Válasz

Az észrevételben jelzett kérdéskört a Nemzeti Program több szintű idegen nyelvi képzési rendszer kialakításával kezeli.

6.

Észrevétel

A „Határigazgatási és Vízum Eszköz Nemzeti Program társadalmi véleményezésre” című dokumentum 1.3. pontját indokolt kiegészíteni a következők szerint:

- Javaslat az 1.3. pont második mondatára: „Ennek fejlesztése érdekében részben automatizált adatelemzési és döntéstámogatási mechanizmusokkal támogatott széles körű együttműködés és információmegosztás szükséges a határigazgatásban, illetve a személyeknek a határokat átlépő mozgásával kapcsolatos szűrő-ellenőrző, kockázatértékelő tevékenységet végző, érintett szervezetek, valamint más tagállami partnereik között.”
- Javaslat az 1.3. pont negyedik mondatára: „Növelni szükséges az információmegosztás hatékonyságát a határellenőrzés terén szolgálatot ellátó állomány és a büntetőrendészeti feladatokat ellátó állomány között. Ennek keretében – az új informatikai rendszerekre (EES, ETIAS), valamint az interoperabilitási elemek bevezetésével a biztonság, a határigazgatás és a migrációkezelés területéhez kapcsolódó új igazgatási folyamatokra vonatkozó ismeretek kialakítása mellett – fokozott hangsúlyt kell fektetni a határrendészeti állományok a büntetőrendészeti munka során keletkezett információk alapján történő felkészítésére és a megtett intézkedések elkövetési módszerekre gyakorolt hatásának visszacsatolására.”
- Javaslat az 1.3. kiegészítésére: „A fejlesztési cél továbbá épít az utazási adatok széles körén végzett szűrő-ellenőrző tevékenység (TIBEK) megvalósítása érdekében eddig hozott korábbi intézkedésekre, valamint támogatja az újonnan kialakuló szakterületen megvalósuló képzési, kutatás-fejlesztési és tapasztalatcsere-programok megvalósítását, az érintett hazai szervezetek közötti együttműködés fokozását, nemzetközi és közös kiválósági központok létrehozását.”
- Javaslat a HAVE-dokumentum 4. pontjának harmadik mondatának kiegészítésére az alábbiak szerint: *„A legkorszerűbb technológiák felkutatása és integrálása a határellenőrzésbe, valamint személyek utazásával kapcsolatos adatok széles körén végzett elemző-értékelő tevékenység magasszintű megvalósítása elengedhetlenné teszi a nemzetközi K+F projektekben történő részvételt, valamint a széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszer kiépítését és fenntartását.”*

Válasz

A Nemzeti Program 1.3. pontjához fűzött kiegészítési javaslatokkal a BM alapvetően egyetért, azonban a dokumentumsablon terjedelmi korlátai és stílusztikai megkötései nem minden esetben teszik lehetővé az egyes gondolatok szabatos szakmai terminológiával történő megfogalmazását. Úgy a mondatrészekkel, mint a javasolt bekezdéssel történő kiegészítésre a fenti körülmények is hatással vannak. Ezzel együtt a

megfogalmazott észrevételek, vagy azok szükség szerint rövidített, szakmai lényegükön nem változtató kivonata beemelésre kerül a Nemzeti Programba.

A 4. ponthoz fűzött kiegészítési javaslatot a BM elfogadja.